

FORUM

FORUM

Siz Ne Dersiniz ?

Ayhan Kaygusuz^(*)

Kütüphaneciliğimizin sorunları ülkemizin sorunlarından ayrı düşünülemez. Ülkemizde her alanda yaşanan, olaylara bakıştaki "bütüncül ve bilimsel yaklaşım eksikliği" alanımızda da kendini göstermektedir. Kütüphaneciliğimize ilk bakışta iyi organize olmamış bir alanın hemen bütün özelliklerini görmek mümkündür.

Bunu hemen bir örnekle açıklamak isterim:

Ülkemizde bibliyografik denetim alanında yaşanan sorunları hemen herkes yakından bilmektedir. Türkiye'de yılda bir eserin yeni baskıları, ders kitapları, broşürler dahil ortalama 6000 civarında kitap üretilmektedir. Bilindiği gibi 1934 tarih ve 2527 sayılı Basma Yazı ve Resimleri Derleme Kanunu gereği derleme çalışmaları Kütüphaneler Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak İstanbul'da faaliyet gösteren Derleme Müdürlüğü'nce yürütülmektedir. Söz konusu Müdürlük gerek yasadan gerekse örgütlenme biçiminden kaynaklanan zaafılar sonucu görevini gereği gibi yerine getirememektedir.

Bibliyografik denetimin diğer bir ayağı olan ulusal bibliyografyalar üretme işi Milli Kütüphane tarafından yürütülmektedir. Ancak ülkenin yayın hayatını Milli Kütüphanenin hazırladığı bibliyografyalardan izlemek olanaksızdır. Çünkü Türkiye Bibliyografyası en az iki yıl gecikmeyle çıkmaktadır. Yani 1994'te yayınlanan bir kitabı 1996 yılında yayınlanacak Türkiye Bibliyografyasından bulmanız olasıdır. Bu olasılık derleme işlerindeki aksaklıklar yüzünden her zaman mümkün olmayabilir.

Bir de ulusal ve uluslararası bibliyografik denetim amacına yönelik

* Kütüphaneci

sistemler vardır. Bunlardan ISBN 1987, ISSN ise 1994 yılı başından itibaren ülkemizde uygulanmaktadır. ISBN ve ISSN konusunda da yukarıda sıralanan sorunlara benzer sorunlar yaşanmakta ve bu sistemlerden beklenen yararlar sağlanamamaktadır.

Bibliyografik denetimin çözümü zor bir sorun değildir. Olaylara bilimsel bakış açısıyla ve bütüncül yaklaşan ülkeler bu sorunu uzunca bir süre önce çözümlemişlerdir.

Çözün Önerisi:

Bibliyografik denetim alanındaki sorunları Fransa'da uygulanan yöntemi kullanarak kısa sürede çözmek mümkündür.

Bunun için:

1. ISBN, ISSN, derleme ve ulusal bibliyografya üretme çalışmaları bir çatı altında (tercihen Milli Kütüphane'de) toplanmalıdır.

2. ISBN ve ISSN uygulaması zorunlu hale getirilmelidir.

3. Derleme Yasası yeniden düzenlenmeli, yasadaki derlenecek eserler kapsamına CD, video-kaset, ses kaseti ve benzeri gör-ışit materyalleri de alınmalı ve derlenecek nüsha sayısı 2'ye indirilmelidir.

Bu düzenlemeler gerçekleşitikten sonra uygulama şöyle yürüyecektir.

- Yayınlanacak her kitap ve süreli yayına ISBN ve ISSN alınacaktır.
- Bu sayede derleme birimi hangi yayınların çıkacağını önceden bilecek ve bu yayınların derlenmesini gerçekleştirecektir.
- Derleme işleminden sonra yayınlanan eserlere ilişkin ISBN Ajansı ve ISSN merkezince uluslararası form ve standartlara göre tutulan bibliyografik kimlikler gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılacaktır.
- Düzeltilmiş bibliyografik kimlikler bilgisayar aracılığıyla, bibliyografya katalog kartı ve istenilen diğer formlara aktarılarak ulusal ve uluslararası kullanıma sunulabilecektir.

Böylelikle bir "üretim hattı anlayışıyla" derleme işlemi sağlıklı biçimde yürütülecek, bibliyografyalar kısa sürede üretilmiş ve bibliyografik denetim sağlanmış olacaktır. Buradaki konuların her biri ayrı ayrı detaylandırılabilir. Bu yazının amacı konu ile ilgili soru işaretleri uyandırmak ve konuyu bu sayfalarda veya başka platformlarda tartışmaktır. İlgililere duyurulur.